

Laidiens: 01.10.2010., Nr. 156

Ministru kabineta noteikumi Nr.899

Rīgā 2010.gada 21.septembrī (prot. Nr.48 37.§)

Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" normu piemērošanas kārtība

Izdoti saskaņā ar likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli"

*3.panta trešās daļas 12.punkta "a" apakšpunktu, 9.panta pirmās daļas 16. un 17.punktu,
10.panta pirmās daļas 4.punktu, 11.panta trešās daļas 15.punktu,
17.panta vienpadsmitās daļas 2.punktu, 38.panta otro daļu un 39.pantu*

- Noteikumi nosaka atsevišķu likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" (turpmāk – likums) normu piemērošanas kārtību attiecībā uz likumā lietotajiem terminiem un ar iedzīvotāju ienākuma nodokli (turpmāk – nodoklis) apliekamā ienākuma noteikšanas kārtības dažādiem aspektiem, tai skaitā:
 - 1.1. ienākuma un izdevumu atzišanas brīdi;
 - 1.2. nodokļa maksāšanas kārtību, ja personu nodarbina ārvalstu nodokļa maksātājs vai personas darbu apmaksā no ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļiem;
 - 1.3. autoratlīdzību saņēmēju attaisnoto izdevumu sastāvu un normas;
 - 1.4. kompensāciju normas;
 - 1.5. normas apgādei natūrā;
 - 1.6. fiziskās personas ar saimniecisko darbību saistītos izdevumus, par kuriem, nosakot apliekamo ienākumu, atļauts samazināt apliekamo ienākumu;
 - 1.7. neapliekamā minimuma un nodokļa atvieglojumu piemērošanas kārtību;
 - 1.8. veidlapas paraugu un kārtību, kādā aizpildāms apliecinājums par nerezidenta gūtajiem ienākumiem Latvijas Republikā taksācijas gadā un par šiem ienākumiem aprēķināto un samaksāto nodokli;
 - 1.9. kopā ar deklarāciju iesniedzamo vai uzrādāmo attaisnojuma dokumentu veidus.
- Piemērojot likuma 3.panta trešo daļu, fiziskās personas – nerezidenta Latvijas Republikā apliekamo ienākumu veido nerezidenta taksācijas periodā (kalendāra gadā) Latvijas Republikā iegūto naudas, naturālo vērtību un saņemto pakalpojumu kopums.
- Piemērojot likuma 3.panta trešo daļu, ja fiziskā persona – nerezidents Latvijas Republikā saņem ienākumu tikai naturālo vērtību vai pakalpojumu veidā un no šā ienākuma tā izmaksas brīdī nodokli nav iespējams ieturēt, tad saņemtā kopējā ienākuma vērtību veido ienākuma ekvivalents naudas izteiksmē un summa, kas atbilst nodokļa lielumam no kopējā ienākuma vērtības.
- Saskaņā ar likuma 3.panta trešo daļu, nosakot, vai fiziskajai personai – nerezidentam par Latvijas Republikā gūto ienākumu jāmaksā nodoklis, ievēro arī spēkā esošos divpusējos starptautiskos līgumus par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu (turpmāk – nodokļu konvencijas).
- Piemērojot likuma 3.panta trešās daļas 1.punktu, ar nodokli neapliek nerezidenta saņemtās kompensāciju summas, kuras nerezidents gūst no darba devēja – nerezidenta, ja tās saistītas ar komandējumiem un darba braucieniem uz Latvijas Republiku.
- Saskaņā ar likuma 3.panta trešās daļas 1.punktu, nosakot fiziskās personas – nerezidenta ar nodokli apliekamo ienākumu no algota darba, apliekamajā ienākumā neietver summas, kuras darba devējs izmaksā saistībā ar komandējumiem un darba braucieniem, ja tās nepārsniedz normas, kuras noteiktas normatīvajos aktos, kas nosaka kārtību, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem un darbinieku darba braucieniem saistītie izdevumi. Ja saistībā ar darba braucieniem un komandējumiem izmaksātās summas pārsniedz normas, kuras noteiktas minētajos normatīvajos aktos, ar nodokli apliek pārsnieguma summu.
- Likuma 3.panta trešās daļas 8.punktu piemēro, ja nerezidents gūst ienākumu no tāda kustamā īpašuma izmantošanas, kas atrodas vai, šķērsojot Latvijas Republikas robežu, ir ievests valstī un ir iznomāts rezidentiem vai nerezidentu (ārvalsts komersantu) pastāvīgajām pārstāvniecībām to saimnieciskās darbības veikšanai gan Latvijas Republikas teritorijā, gan ārvalstīs.
- Piemērojot likuma 3.panta trešās daļas 12.punktu, autortiesību un blakustiesību objektus un subjektus nosaka atbilstoši Autortiesību likumam, kā arī ievēro spēkā esošās nodokļu konvencijas.
- Piemērojot likuma 3.panta trešās daļas 12.punktu, par samaksu par ienākumu no intelektuālā īpašuma uzskata jebkuru maksājumu, ko saņem kā kompensāciju par tiesībām izmantot autortiesības (ieskaitot blakustiesības) uz zinātnes, literatūras vai mākslas darbu (ieskaitot datorprogrammas, kinofilmas, videofilmas vai skaņu ierakstus, jebkuru patentu, firmas zīmi, dizainparaugu vai modeli, plānu, slepeno formulu vai procesu) vai par tiesībām izmantot ražošanas, komerciālās vai zinātniskās iekārtas, vai par to izmantošanu, vai par informāciju attiecībā uz rūpniecisku, komerciālu vai zinātnisku darbību un pieredzi.
- Likuma 3.panta trešās daļas 12.punktu nepiemēro, ja tiek atsavināti intelektuālā īpašuma objekti.
- Piemērojot likuma 3.panta trešās daļas 17.punktu, nekustamā īpašuma vērtības pieaugums vai tā daļa ir starpība starp nekustamajā īpašumā veikto rekonstrukcijas, restaurācijas, renovācijas, uzlabošanas vai citu kapitālo ieguldījumu summu un nekustamā īpašuma nolietojuma vērtību.

12. Fiziskā persona atbilstoši likuma 4.panta pirmās daļas 4. un 5.punktam pati aprēķina algas nodokli no saviem algota darba ienākumiem un iemaksā to budžetā, ja algas nodokli par tās ienākumiem nemaksā darba devējs un ja šī persona:

12.1. ir darba attiecībās ar darba devēju, kurš ir ārvalstu privāto tiesību fiziskā vai juridiskā persona (nerezidents), kam Latvijas Republikā nav pastāvīgās pārstāvniecības;

12.2. ir darba attiecībās ar ārvalstu diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību Latvijas Republikā (attiecas uz šo pārstāvniecību vietējo personālu);

12.3. uz darba līguma pamata saņem atlīdzību par tāda darba izpildi, kas tiek finansēts no ārvalstu tehniskās palīdzības vai starptautisko finanšu institūciju aizdevuma līdzekļiem;

12.4. ir darba attiecībās ar darba devēju – fizisku personu, kas ir ārvalstu nodokļu maksātājs;

12.5. ir nacionālais eksperts, kas strādā citā valstī ar Eiropas Savienības līdzdalību finansēta starptautiska projekta ietvaros, un ienākuma izmaksātājs ir nerezidents.

13. Šo noteikumu 12.punktu nepiemēro, ja atbilstoši likuma 17.¹ pantam nodoklis ir ieturēts izmaksas vietā.

14. Piemērojot likuma 4.panta pirmās daļas 4. un 5.punktu, ja darba devējam – nerezidentam Latvijas Republikā ir pastāvīgā pārstāvniecība, algas nodokli vispārējā kārtībā aprēķina un budžetā iemaksā darba devējs (tā pastāvīgā pārstāvniecība).

15. Šo noteikumu 12.punktā minētās fiziskās personas – rezidenti reģistrējas Valsts ieņēmumu dienestā līdz tā mēneša beigām, kas seko mēnesim, kurā fiziskā persona ir stājusies darba attiecībās ar likuma 4.panta pirmās daļas 4. un 5.punktā minēto darba devēju, un algas nodokli par kalendāra mēnesī saņemto atalgojumu samaksā likuma 17.panta 9.¹ daļā noteiktajā termiņā. Reģistrējoties par algas nodokļa maksātāju, fiziskā persona uzrāda ar darba devēju noslēgto darba līgumu. Ja fiziskā persona – rezidents Valsts ieņēmumu dienestā reģistrējusies mēnesī, kas seko mēnesim, kurā tā ir stājusies darba attiecībās ar minēto darba devēju, tad, izdarot algas nodokļa maksājumu pirmo reizi, fiziskā persona nodokli samaksā par mēnesi, kurā tā ir stājusies darba attiecībās, un tam sekojošo mēnesi.

16. Šo noteikumu 12.punktā minētās fiziskās personas – nerezidenti reģistrējas Valsts ieņēmumu dienestā līdz tā mēneša beigām, kurš seko mēnesim, kurā fiziskā persona ieradies Latvijas Republikā veikt algotu darbu ārvalsts darba devēja labā. Ja fiziskā persona – nerezidents Valsts ieņēmumu dienestā reģistrējusies mēnesī, kas seko mēnesim, kurā tā ir ieradies Latvijas Republikā veikt algotu darbu ārvalsts darba devēja labā, tad, izdarot algas nodokļa maksājumu pirmo reizi, fiziskā persona – nerezidents nodokli samaksā par mēnesi, kurā tā ir stājusies darba attiecībās, un tam sekojošo mēnesi.

17. Šo noteikumu 12.punktā minētās fiziskās personas – rezidenti, aprēķinot algas nodokli, kalendāra mēneša apliekamo ienākumu nosaka kā starpību starp algota darba ienākumiem saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ienākumiem, par kuriem jāmaksā algas nodoklis, un mēneša neapliekamā minimuma, nodokļa atvieglojumu un attiecīgajam mēnesim aprēķināto valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu summu.

18. Šo noteikumu 12., 14., 15. un 17.punkts nav attiecināms uz tādām fiziskajām personām – Latvijas Republikas pastāvīgajiem iedzīvotājiem, kuru darba devējs ir ārvalstu nodokļa maksātājs, ja minētās personas strādā sava darba devēja labā ārpus Latvijas Republikas. Šīs personas par ienākumiem, kas taksācijas gada laikā gūti uz darba attiecību pamata ar ārvalsts darba devēju, likumā noteiktajā termiņā un kārtībā iesniedz gada ienākumu deklarāciju.

19. Likuma 8.panta trešās daļas 4.punktā minētos ienākumus, ko kooperatīvās sabiedrības, biedrības, nodibinājuma vai citas privāto tiesību juridiskās personas dalībnieki saņem likvidācijas vai reorganizācijas gadījumā, nosaka kā starpību starp šīs kooperatīvās sabiedrības, biedrības, nodibinājuma vai citas privāto tiesību juridiskās personas likvidācijas vai reorganizācijas gadījumā saņemto vērtību un ieguldījuma vērtību, ko persona veikusi šajā kooperatīvajā sabiedrībā, biedrībā, nodibinājumā vai citā privāto tiesību juridiskajā personā.

20. Piemērojot likuma 8.panta trešās daļas 8.punktu, par ienākumu no intelektuālā īpašuma un no tiesībām uz intelektuālo īpašumu uzskata jebkuru maksājumu, ko fiziskā persona saņem kā kompensāciju par jebkurām autortiesībām (ieskaitot blakustiesības) vai par tiesībām izmantot autortiesības (ieskaitot blakustiesības) uz zinātnes, literatūras vai mākslas darbu (ieskaitot datorprogrammas, kinofilmas, videofilmas vai skaņu ierakstus, jebkuru patentu, firmas zīmi, dizainparaugu vai modeli, plānu, slepeno formulu vai procesu), vai par tiesībām izmantot ražošanas, komerciālās vai zinātniskās iekārtas, vai par to izmantošanu, vai par informāciju attiecībā uz rūpniecisku, komerciālu vai zinātnisku darbību un pieredzi.

21. Piemērojot likuma 8.panta trešās daļas 11.¹ punktu, par citiem ienākumiem no kapitāla uzskatāmi arī ienākumi no darījumiem un atvasinātajiem finanšu instrumentiem, kas minēti Finanšu instrumentu tirgus likumā, kā arī ienākumi, ko maksātājs saņēmis no Finanšu instrumentu tirgus likumā paredzēto ieguldītāja finanšu instrumentu individuālas pārvaldīšanas saskaņā ar ieguldītāju pilnvarojumu (portfeļa pārvaldības pakalpojums).

22. Piemērojot likuma 8.panta trešās daļas 14.punktu, nekustamā īpašuma vērtības pieaugums vai tā daļa ir starpība starp nekustamajā īpašumā veikto rekonstrukcijas, restaurācijas, renovācijas, uzlabošanas vai citu kapitālo ieguldījumu summu un nekustamā īpašuma nolietojuma vērtību.

23. Piemērojot likuma 8.panta trešās daļas 21.punktu, ja nodokļa maksātājs – fiziska persona saņem no aizņēmēja parāda atmaksu (tādu pašu naudas summu vai lietu daudzumu, kādu aizņēmējs saņēmis), šā parāda atmaksa nav uzskatāma par apliekamo ienākumu neatkarīgi no tā, vai atmaksa notiek tieši vai ar trešās personas starpniecību.

24. Piemērojot likuma 8.panta trešās daļas 21.punktu, prasījuma tiesību cesijas gadījumā fiziskās personas – cesionāra apliekamo ienākumu veido cesijas rezultātā gūtā ienākuma un cedentam samaksātās summas starpība.

25. Piemērojot likuma 8.panta trešās daļas 21.punktu, ja fiziskajai personai ir prasījuma tiesības pret otru fizisko personu, taču šī otrā fiziskā persona, lai segtu prasījumu, cedē pirmajai fiziskajai personai prasījuma tiesības pret kādu trešo fizisko personu, kas savukārt ir parādā otrajai fiziskajai personai, tad cesionāra apliekamo ienākumu šajā gadījumā veido cesijas rezultātā gūtā ienākuma un prasījuma (kas cesionāram ir pret cedentu) starpība.

26. Likuma 8.panta piekto daļu piemēro apdrošināšanas prēmiju maksājumiem, ko darba devējs veicis no saviem līdzekļiem darbinieka labā atbilstoši likumam "Par apdrošināšanas līgumu" un saskaņā ar dzīvības, veselības vai nelaimes gadījumu apdrošināšanas līgumu, kas noslēgts ar apdrošināšanas sabiedrību, kura nodibināta un darbojas saskaņā ar Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumu, vai citā Eiropas Savienības dalībvalstī vai Eiropas Ekonomikas zonas valstī

reģistrētu apdrošināšanas sabiedrību, kā arī iemaksām privātajā pensiju fondā, kurš nodibināts un darbojas saskaņā ar likumu "Par privātajiem pensiju fondiem" vai analogisku citas Eiropas Savienības dalībvalsts likumu, vai Eiropas Ekonomikas zonas valsts likumu.

27. Piemērojot likuma 8.panta piekto daļu, darba devēja darbinieka labā veiktās iemaksas privātajā pensiju fondā un apdrošināšanas prēmiju maksājumu summas ir darbinieka ienākuma daļa, kas gūta uz darba attiecību pamata un par kuru veicami algas nodokļa maksājumi. Minētās iemaksas ir ieskaitāmas darbinieka darba ienākumos. Nosakot darbinieka apliekamo ienākumu, minētās iemaksas atskaita no darbinieka darba ienākuma, ievērojot likuma 8.panta piektajā daļā noteiktos ierobežojumus.

28. Piemērojot likuma 8.panta piekto daļu, ja darbinieka labā veikto apdrošināšanas prēmiju maksājumu kopsумma par taksācijas gadu, ko darba devējs veicis saskaņā ar dzīvības apdrošināšanas (bez līdzekļu uzkrāšanas), veselības apdrošināšanas vai nelaimes gadījumu apdrošināšanas līgumu, pārsniedz 10 % no fiziskās personas – darbinieka bruto darba samaksas taksācijas gadā, minēto maksājumu kopsумmas pārsniegumu, ievērojot arī likumā noteikto ierobežojumu 300 latu apmērā, darba devējs ietver darbinieka apliekamajā ienākumā taksācijas gada pēdējā mēnesī un likumā noteiktajā kārtībā aprēķina un ietur no tā algas nodokli (likuma 8.panta piektās daļas piemērošanas piemēri – šo noteikumu 1.pielikumā (1.piemērs)).

29. Piemērojot likuma 8.panta piekto daļu, ja darba devēja veikto dzīvības apdrošināšanas (bez līdzekļu uzkrāšanas), veselības apdrošināšanas vai nelaimes gadījumu apdrošināšanas prēmiju maksājumu kopsумma nav pārsniegusi 10 % no darbinieka bruto darba samaksas, bet ir lielāka par 300 latiem gadā, darbinieka apliekamajā ienākumā iekļaujama summa, kas pārsniedz 300 latus. Aprēķinot apliekamo ienākumu, darba devējs ievēro šo noteikumu 28.punktā minētos nosacījumus.

30. Piemērojot likuma 8.panta piekto daļu, ja saskaņā ar darba devēja noslēgto dzīvības apdrošināšanas līgumu (ar līdzekļu uzkrāšanu) vai veselības apdrošināšanas līgumu, vai līgumu par iemaksām privātajā pensiju fondā apdrošināšanas prēmiju maksājumi vai iemaksas privātajā pensiju fondā darbinieka labā tiek izdarītas reizi gadā vai vairākas reizes gadā, sadalot gada maksājumu daļās, apdrošināšanas prēmiju un iemaksu privātajos pensiju fondos attiecība pret darbinieka bruto darba samaksu taksācijas gadā tiek noteikta divējādi. Ja darba devējs apdrošināšanas prēmiju maksājumus vai iemaksas privātajos pensiju fondos ir veicis par taksācijas gadu un pēctaksācijas gadu, tad taksācijas gadā, nosakot izdarīto maksājumu attiecību pret darbinieka bruto darba samaksu taksācijas gadā, ņem vērā tikai to maksājumu daļu, kas attiecas uz taksācijas gadu. Ja darba devējs veicis maksājumus par pirmstaksācijas gadu un taksācijas gadu, tad taksācijas gadā, nosakot izdarīto maksājumu attiecību pret darbinieka bruto darba samaksu taksācijas gadā, ņem vērā visus maksājumus. Ja maksājumu summa pārsniedz 10 % no darbinieka bruto darba samaksas taksācijas gadā, pārsnieguma summa tiek iekļauta darbinieka gada apliekamajā ienākumā taksācijas gada pēdējā mēnesī un no tās tiek ieturēts nodoklis (likuma 8.panta piektās daļas piemērošanas piemēri – šo noteikumu 1.pielikumā (2., 3. un 5.piemērs)).

31. Piemērojot likuma 8.panta piekto daļu, darba devēja darbinieka labā veiktajiem apdrošināšanas prēmiju maksājumiem, ja darba līgums starp darba devēju un darbinieku tiek pārtraukts, bet apdrošināšanas līgums tiek pārjaunots uz attiecīgā darbinieka jauno darba devēju vai citu tā paša darba devēja darbinieku vai attiecīgais darbinieks pats to pārņem, uz darba līguma pārtraukšanas dienu tiek noteikta par darbinieku veikto maksājumu attiecība pret darbinieka bruto darba samaksas kopsумmu darba līguma pārtraukšanas gadā. Ja apdrošināšanas prēmiju maksājumu summa pārsniedz likumā noteikto ierobežojumu, pārsnieguma summa tiek aplikta ar nodokli. Ja apdrošināšanas prēmiju maksājumi darbinieka labā veikti saskaņā ar dzīvības (bez līdzekļu uzkrāšanas), veselības vai nelaimes gadījumu apdrošināšanas līgumu un kopējā apdrošināšanas prēmiju maksājumu summa ir pārsniegusi gadam noteikto 300 latu ierobežojumu, ar nodokli tiek aplikta pārsnieguma summa.

32. Piemērojot likuma 8.panta piekto daļu, to darba devēja veikto apdrošināšanas prēmiju maksājumu attiecība, ko darba devējs veicis darbinieka labā saskaņā ar darba devēja pirms darbinieka stāšanās darba attiecībās noslēgto apdrošināšanas līgumu, nedrīkst pārsniegt likumā noteikto ierobežojumu no šā darbinieka bruto darba samaksas tajā laikposmā, kurā viņš ir kļuvis par apdrošināmo personu. Attiecībā uz darba devēja noslēgto dzīvības (bez līdzekļu uzkrāšanas), veselības vai nelaimes gadījumu apdrošināšanas līgumu jāņem vērā, ka apdrošināšanas prēmiju summai noteiktais ierobežojums 300 latu apmērā ir piemērojams proporcionāli laikposmam, kurā uz minēto darbinieku ir pārjaunots dzīvības (bez līdzekļu uzkrāšanas), veselības vai nelaimes gadījumu apdrošināšanas līgums (likuma 8.panta piektās daļas piemērošanas piemēri – šo noteikumu 1.pielikumā (4.piemērs)).

33. Piemērojot likuma 8.panta piekto daļu, ja pie darba devēja darbinieku labā noslēgtā dzīvības (bez līdzekļu uzkrāšanas), veselības vai nelaimes gadījumu apdrošināšanas līguma pievienotais apdrošināto darbinieku saraksts tiek papildināts ar jaunu darbinieku, tiek piemēroti šo noteikumu 28.punktā minētie nosacījumi.

34. Piemērojot likuma 8.panta piekto daļu, ja darba devēja noslēgtais dzīvības apdrošināšanas līgums (ar līdzekļu uzkrāšanu) kā papildu apdrošināšanas veidu paredz nelaimes gadījumu apdrošināšanu, tad, nosakot darbinieka ar nodokli neapliekamo ienākumu summu, jāņem vērā kopējā samaksātās apdrošināšanas prēmijas summa, kura nedrīkst pārsniegt 10 % no darbinieka bruto darba samaksas taksācijas gadā.

35. Likuma 9.panta pirmās daļas 1.punktā noteikto fiziskās personas ienākumu no lauksaimnieciskās ražošanas un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanas neapliekamo apmēru – 2000 latu gadā – piemēro attiecīgās fiziskās personas gada kopējiem ienākumiem no lauksaimnieciskās ražošanas un lauku tūrisma pakalpojumu sniegšanas neatkarīgi no minētās personas īpašumā esošo saimniecību skaita. Minētais noteikums attiecas arī uz individuālajiem komersantiem.

36. Likuma 9.panta pirmās daļas 4.punkts attiecas arī uz ārvalstu apdrošināšanas sabiedrību izmaksātajām apdrošināšanas atlīdzībām.

37. Likuma 9.panta pirmās daļas 4.punkts neattiecas uz apdrošināšanas atlīdzībām, kas izmaksātas gadījumos, ja apdrošināšanas prēmija ir bijusi iekļauta nodokļu maksātāja saimnieciskās darbības izdevumos.

38. Piemērojot likuma 9.panta pirmās daļas 6.punktu, par ienākumiem no Latvijas Republikas vai citas Eiropas Savienības dalībvalsts, vai Eiropas Ekonomikas zonas valsts un pašvaldību parādzīmēm, kas nav apliekami ar nodokli, uzskata visu gūto ienākumu no šīm parādzīmēm, arī ienākumu no minēto parādzīmju atsavināšanas.

39. Piemērojot likuma 9.panta pirmās daļas 7.punktu, ja pabalstu piešķiršanas pamats ir tas, ka persona ir darba vai dienesta attiecībās ar iestādi vai institūciju, kas finansēta no budžeta, attiecīgās iestādes vai institūcijas izmaksātajiem pabalstiem netiek piemērots atbrīvojums, jo nav uzskatāms, ka tie ir no budžeta izmaksājami pabalsti.

40. Piemērojot likuma 9.panta pirmās daļas 16.punktu, ar nodokli nav apliekama arī saskaņā ar Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumu amatpersonai, darbiniekam un profesionālā dienesta karavīram segtā mācību maksas daļa.

41. Likuma 9.panta pirmās daļas 16.punktu attiecina arī uz izglītības iestāžu pedagoģisko darbinieku tālākizglītības atbalsta fonda izmaksātajām mācību maksas kompensācijām.

42. Piemērojot likuma 9.panta pirmās daļas 16.punktu, iestādes, kuras Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā noteiktajā apmērā taksācijas gadā ir sejušas mācību maksu (izmaksājušas mācību maksas kompensāciju), kā arī Izglītības un zinātnes ministrija par izglītības iestāžu pedagoģisko darbinieku tālākizglītības atbalsta fonda izmaksātajām mācību maksas kompensācijām līdz taksācijas gadam sekojošā gada 1.februārim sniedz Valsts ieņēmumu dienestam informāciju par fiziskajām personām, kurām kompensācija izmaksāta, norādot personas vārdu, uzvārdu, personas kodu, izmaksāto summu un izmaksas datumu, kā arī kalendāra gadu, par kuru kompensācija izmaksāta.

43. Likuma 9.panta pirmās daļas 16.punkta izpratnē kompensācijas izmaksas ir arī summas, ko darba devējs darbiniekam izmaksā sakarā ar darbiniekam piederoša personiskā transportlīdzekļa (kas atbilstoši darba līgumam tiek izmantots darba vajadzībām) nolietojanos un kas noteikta 0,03 latu apmērā par katru nobraukto kilometru, bet ne vairāk kā 40 latu mēnesī.

44. Likuma 9.panta pirmās daļas 17.punktā paredzētā apgāde natūrā ir darba devēju – kuģu īpašnieku nodrošinātā to zvejnieku un tirdzniecības kuģu komandu locekļu ēdināšana, kuri, pildot darba pienākumus, nepārtraukti atrodas uz kuģa vismaz 48 stundas. Kuģu komandu locekļu ēdināšana nav aizstājama ar kompensāciju naudā. Kuģa komandas viena locekļa ēdināšanas izdevumu norma diennaktī ir šāda:

44.1. pieci lati, ja kuģis atrodas Latvijas Republikas ostā;

44.2. summa, kas ekvivalenta septiņiem *euro*, ja kuģis atrodas reisā vai ārvalstu ostā.

45. Piemērojot likuma 9.panta pirmās daļas 33.punktu, tajā minētais laikposms, kad nekustamais īpašums bijis personas deklarētā dzīvesvieta (12 mēneši), ir jebkuri 12 mēneši pēdējo 60 mēnešu laikā līdz atsavināšanas līguma noslēgšanas dienai.

46. Piemērojot likuma 9.panta pirmās daļas 33.punktu, fiziskā persona, kura atsavina nekustamo īpašumu, kas bijis tās īpašumā mazāk par 60 mēnešiem vai vismaz 12 mēnešus līdz atsavināšanas līguma noslēgšanas dienai nav bijis personas deklarētā dzīvesvieta (kas nav deklarēta kā maksātāja papildu adrese), no minētā nekustamā īpašuma atsavināšanas ienākuma maksā nodokli, iesniedzot deklarāciju par ienākumu no kapitāla. Apliekamo ienākumu no nekustamā īpašuma atsavināšanas nosaka kā nekustamā īpašuma atsavināšanas cenas un iegādes vērtības starpību un attiecīgā ieguldījuma vērtības starpību.

47. Piemērojot likuma 9.panta pirmās daļas 33.punktu, ja fiziskā persona atsavina nekustamo īpašumu, kas bijis tās īpašumā (no dienas, kad attiecīgais nekustamais īpašums reģistrēts zemesgrāmatā) ilgāk par 60 mēnešiem un vismaz 12 mēnešus līdz atsavināšanas līguma noslēgšanas dienai bijis personas deklarētā dzīvesvieta (kas nav deklarēta kā maksātāja papildu adrese), nekustamā īpašuma atsavināšanas ienākums ir atbrīvots no aplikšanas ar nodokli. Tomēr, ja nekustamais īpašums ir izmantots saimnieciskajā darbībā, ar nodokli ir apliekama summa, ko nosaka saskaņā ar šo noteikumu 48.punktu.

48. Piemērojot likuma 9.panta pirmās daļas 33.punktu, vērtē, vai nekustamais īpašums nav izmantots saimnieciskajā darbībā. Ja minētais nekustamais īpašums ticis izmantots saimnieciskajā darbībā, apliekamo ienākumu nosaka saskaņā ar likuma 11.⁶ panta otro daļu. Ja likuma 9.panta pirmās daļas 33.punkta kritērijiem atbilstošs nekustamais īpašums ticis izmantots saimnieciskajā darbībā un tiek atsavināts 60 mēnešu laikā no pamatlīdzekļa pārkvalificēšanas, fiziskās personas apliekamo ienākumu palielina par visos iepriekšējos taksācijas periodos, kuros nekustamais īpašums izmantots saimnieciskajā darbībā, norakstīto nolietojumu (likuma 9.panta pirmās daļas 33.punkta piemērošanas piemērs – šo noteikumu 2.pielikumā). Apliekamā ienākuma summai piemēro 15 % likmi.

49. Šo noteikumu 47. un 48.punktā minētās normas nepiemēro, ja nodokļa maksātāja saimnieciskā darbība ir nekustamo īpašumu tirdzniecība, būvniecība vai apsaimniekošana, kas neietver iznomāšanu vai izīrēšanu.

50. Piemērojot likuma 9.panta pirmās daļas 19.² punkta "b" apakšpunktu, par ienākumu no kapitāla pieauguma nav klasificējams ienākums no lauksaimniecībā izmantojamās zemes atsavināšanas, ja to atsavina atbilstoši likuma 11.⁷ panta trešajai daļai.

51. Piemērojot likuma 9.panta pirmās daļas 33.punktu, atsavinot daudzdzīvokļu nekustamo īpašumu, kurš fiziskās personas īpašumā ir ilgāk par 60 mēnešiem, ar nodokli nav apliekama nekustamā īpašuma daļa, kurā personai vismaz 12 mēnešus līdz atsavināšanas līguma noslēgšanas dienai bija deklarētā dzīvesvieta.

52. Likuma 9.panta pirmās daļas 33.punktu nepiemēro, ja tiek atsavināta nekustamā īpašuma daļa, kas neietver dzīvojamo ēku, bet nekustamais īpašums fiziskās personas īpašumā (no dienas, kad attiecīgais nekustamais īpašums reģistrēts zemesgrāmatā) ir ilgāk par 60 mēnešiem un vismaz 12 mēnešus līdz atsavināšanas līguma noslēgšanas brīdim ir personas deklarētā dzīvesvieta (kas nav deklarēta kā maksātāja papildu adrese). Ienākums no šāda nekustamā īpašuma daļas atsavināšanas ir apliekams ar nodokli.

53. Piemērojot likuma 9.panta pirmās daļas 35.punkta "b" apakšpunktu, ar nodokli netiek apliktas dāvanas līdz 1000 latiem no viena dāvinātāja – fiziskās personas taksācijas gada laikā.

54. Piemērojot likuma 9.panta pirmās daļas 35.punkta "b" apakšpunktu, ja dāvinājuma līgumā nav norādīta dāvanas (kustamas lietas, izņemot kapitāla aktīvus) vērtība, tad par tās iegādes vērtību uzskata dāvanas novērtējumu naudas izteiksmē pēc tirgus cenām, kādas ir bijušas spēkā dāvinājuma līguma noslēgšanas dienā, vai ņemot vērā sertificēta vērtētāja vai attiecīgās nozares speciālista vērtējumu.

55. Par fiziskās personas attaisnotajiem izdevumiem saskaņā ar likuma 10.panta pirmās daļas 1.punktu ir atzīstamas valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas saskaņā ar likumu "Par valsts sociālo apdrošināšanu" vai analogiski citu Eiropas Savienības dalībvalstu vai Eiropas Ekonomikas zonas valstu normatīvajos aktos noteikti maksājumi.

56. Piemērojot likuma 10.panta pirmās daļas 2.punktu, par fiziskās personas ģimenes locekļiem uzskatāmas personas, par kurām tai ir tiesības saņemt nodokļa atvieglojumus saskaņā ar likuma 13.pantu, kā arī tās vecāki, vecvecāki, laulātais, bērni un mazbērni neatkarīgi no tā, vai viņi ir maksātāja apgādībā. Fiziskās personas tiesības uz attaisnoto izdevumu atskaitīšanu no apliekamā ienākuma nav atkarīgas no tā, vai fiziskā persona kalendāra gadā ir izmantojusi nodokļa atvieglojumus par likuma 13.pantā minētajām personām.

57. Nodokļa maksātājam ir tiesības no autoratlīdzības (honorāra) summas atskaitīt likuma 10.panta pirmās daļas 4.punktā minētos zinātnes, literatūras un mākslas darbu, atklājumu, izgudrojumu un rūpniecisko paraugu autoru izdevumus, kuri saistīti ar šo darbu radīšanu, izdošanu, izpildīšanu vai citādu izmantošanu, šādā apmērā:

57.1. 40 % apmērā no autoratlīdzības (honorāra) summas:

57.1.1. par mūzikas darbu (operas, baleti, operetes, mūzika citiem skatuves darbiem, kamerdarbi, simfoniskie, vokāli simfoniskie un kora darbi, darbi pūtēju orķestrim) radīšanu un publicēšanu;

57.1.2. par skulptūru, monumentāli dekoratīvās glezniecības, dekoratīvi lietišķās un noformētās mākslas, stāiglezniecības, teātra dekorāciju mākslas un dažādas tehnikas grafikas darbu radīšanu;

57.2. 30 % apmērā no autoratlīdzības (honorāra) summas:

57.2.1. par māksliniecisku grafiku un fotodarbu radīšanu iespēšanai un izstādēm, kā arī datorgrafiku un videodarbu radīšanu;

57.2.2. par atklājumu, izgudrojumu un rūpniecības paraugu radīšanu (no honorāra par to izmantošanu pirmajos divos gados);

57.3. 25 % apmērā no autoratlīdzības (honorāra) summas – par citiem mūzikas darbiem;

57.4. 20 % apmērā no autoratlīdzības (honorāra) summas:

57.4.1. par arhitektūras projektu radīšanu;

57.4.2. par dizaina projektu radīšanu;

57.5. 15 % apmērā no autoratlīdzības (honorāra) summas par citu šajā punktā neminētu darbu radīšanu.

58. Piemērojot likuma 10.panta pirmās daļas 4.punktu, ienākuma izmaksātājs taksācijas gada laikā, aprēķinot no fiziskajai personai izmaksājamās autoratlīdzības (honorāra) summas izmaksas brīdī ieturamo nodokli, ņem vērā ar šā ienākuma gūšanu saistītos izdevumus šo noteikumu 57.punktā minētajā apmērā.

59. Piemērojot likuma 10.panta pirmās daļas 4.punktu, fiziskā persona, kurai no izmaksātās autoratlīdzības (honorāra) summas taksācijas gada laikā nodoklis aprēķināts un ieturēts atbilstoši šo noteikumu 58.punktam, var iesniegt gada ienākumu deklarāciju, ja tās faktiskie ar zinātnes, literatūras un mākslas darbu, atklājumu, izgudrojumu un rūpniecisko paraugu radīšanu, izdošanu, izpildīšanu vai citādu izmantošanu saistītie izdevumi, kas apliecināti ar attaisnojuma dokumentiem, pārsniedz šo noteikumu 57.punktā minētās izdevumu normas. Ja persona nevar uzrādīt izdevumus apliecinātos dokumentus, taksācijas gada apliekamā ienākuma aprēķinā izdevumus ņem vērā šo noteikumu 57.punktā minētajā apmērā.

60. Šo noteikumu 57., 58. un 59.punktu piemēro, ja zinātnes, literatūras vai mākslas darbs, atklājums, izgudrojums vai rūpnieciskais paraugs, par kuru saņemta autoratlīdzība (honorārs), nav radīts, izdots, izpildīts vai citādi izmantots darba attiecību ietvaros, kas izriet no darba līguma, vai darba devējs autoratlīdzības (honorāra) saņēmējam nav atlīdzinājis kādu no likuma 10.panta pirmās daļas 4.punktā minētajiem maksātāja izdevumiem.

61. Šo noteikumu 60.punktu nepiemēro, ja tiek atsavināti intelektuālā īpašuma objekti.

62. Piemērojot likuma 10.panta pirmās daļas 5.punktu, par fiziskās personas bruto darba samaksu uzskatāma darbinieka darba samaksa, no kuras nav atskaitītas likumā atskaitīšanai atļautās summas (neapliekamais minimums, nodokļa atvieglojumi, attaisnotie izdevumi) un ieturējumu summas, kas saskaņā ar likumiem var tikt ieturētas no personas darba samaksas, kā arī ieturētā algas nodokļa summa. Bruto darba samaksa neietver fiziskajai personai uz darba attiecību pamata piešķirto papildu labumu vērtību.

63. Likuma 10.panta pirmās daļas 6.punktu piemēro tādām fiziskās personas noslēgtām dzīvības apdrošināšanas (ar līdzekļu uzkrāšanu) līgumam, kurā paredzēts apdrošināšanas atlīdzību par apdrošināšanas gadījumu izmaksāt pašam apdrošinātajam (vai labuma guvējam) un citu ar līguma darbību vai tā pārtraukšanu saistītu summu izmaksāt pašam apdrošinājumaņēmējam.

64. Piemērojot likuma 10.panta pirmās daļas 6.punktu, fiziskajai personai ir tiesības ietvert attaisnotajos izdevumos dzīvības apdrošināšanas prēmiju maksājumus saskaņā ar tādu dzīvības apdrošināšanas (ar līdzekļu uzkrāšanu) līgumu, kuru fiziskās personas – darbaņēmēja labā uz termiņu, kas nav īsāks par pieciem gadiem, bijis noslēdzis darba devējs un kuru fiziskā persona ir pārjaunojusi.

65. Piemērojot likuma 10.panta otro daļu, pirms darbinieka mēneša darba ienākuma aplikšanas ar algas nodokli darba devējs ir tiesīgs atskaitīt no darbinieka mēneša darba ienākuma arī tos darbinieka paša veiktos dzīvības apdrošināšanas (ar līdzekļu uzkrāšanu) prēmiju maksājumus un iemaksas privātajos pensiju fondos, kuras veiktas uz kolektīvā vai individuālā līguma pamata un kuras:

65.1. kopā ar darba devēja darbinieka labā veiktajiem maksājumiem nepārsniedz likuma 8.panta piektajā daļā noteikto ierobežojumu 10 % apmērā no darbinieka mēneša bruto darba samaksas;

65.2. uz darbinieka iesnieguma pamata veicis darba devējs, ieturot tās no darbinieka darba ienākuma.

66. Piemērojot likuma 10.panta otro daļu, ja noslēgtais dzīvības apdrošināšanas līgums (ar līdzekļu uzkrāšanu) kā papildu apdrošināšanas veidu paredz nelaimes gadījumu apdrošināšanu, nodokļu maksātājs var samazināt savu ar nodokli apliekamo ienākumu summu par visu samaksātās apdrošināšanas prēmijas summu, bet ne vairāk kā par 10 % no personas gūtā apliekamā ienākuma summas.

67. Piemērojot likuma 10.panta ceturto daļu, nerezidentam, kurš ir citas Eiropas Savienības dalībvalsts vai Eiropas Ekonomikas zonas valsts rezidents un kurš taksācijas gadā Latvijas Republikā guvis vairāk nekā 75 % no saviem kopējiem ienākumiem, nosakot taksācijas gada apliekamo ienākumu, ir tiesības piemērot visus likuma 10.panta pirmajā daļā minētos attaisnotos izdevumus.

68. Nosakot apliekamo ienākumu no saimnieciskās darbības atbilstoši likuma 11.panta pirmajai daļai, neņem vērā zaudējumus, kas saistīti ar reprezentatīva vieglā automobiļa atsavināšanu, ja šim automobilim, kas kvalificēts kā pamatlīdzeklis, nodokļu aprēķināšanas vajadzībām nav aprēķināts nolietojums.